



TORAH OHR • PARSHAS SHEMOS • MAAMAR 1

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב...

« Et voici les noms des enfants d'Israël
qui vinrent en Égypte avec Yaakov »



DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak



LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/torah-ohr/shemos/1/

1 ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו. הנה בפרשת ויגש נאמר גם כן ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו.

« Et voici les noms des enfants d'Israël qui vinrent en Égypte avec Yaakov ; chaque homme vint avec sa maisonnée. » Or, dans la paracha de Vayigach, il est également dit : « Et voici les noms des enfants d'Israël qui vinrent en Égypte, Yaakov et ses fils. »

וצ"ל למה הוכפל בתורה ענין בואם מצרימה. גם להבין השינויים מהתם להכא. דכאן נאמר הבאי מצרימה את יעקב.

Il faut comprendre pourquoi la Torah répète le récit de leur venue en Égypte, et aussi les différences entre les deux passages. Car ici, il est dit : « qui vinrent en Égypte avec Yaakov ».

2 וביגש נאמר הבאי מצרימה יעקב. ועוד צ"ל מ"ש בפרשת ויגש בני ישראל כו' יעקב ובניו שכולל יעקב ג"כ בכלל בני ישראל והרי יעקב הוא ישראל עצמו כמ"ש לא יעקב יאמר עוד שמך כ"א ישראל.

Dans Vayigach, il est dit : « ceux qui vinrent en Égypte, Yaakov ». Il faut en outre comprendre ce qui est dit dans la paracha de Vayigach : « les enfants d'Israël », etc., « Yaakov et ses fils », ce qui inclut également Yaakov parmi « les enfants d'Israël ». Or Yaakov est lui-même Israël, comme il est écrit : « Ton nom ne sera plus appelé Yaakov, mais Israël. »

3 וא"כ איך נק' בני ישראל. והענין דהנה כתיב ירד ירדנו כו' ירידה אחר ירידה וכן ביצ"מ וגאולה כתיב ואנכי אעלה גם עלה כו' עלה נעלה כו'.

Si tel est le cas, comment peut-il être appelé « les enfants d'Israël » ? Voici l'explication. Il est écrit : « Nous sommes descendus, oui, descendus », etc. : une descente après l'autre. De même, au sujet de la sortie d'Égypte et de la rédemption, il est écrit : « Et Je te ferai monter, Je te ferai aussi monter », etc., [et] « Nous monterons, oui, nous monterons », etc.

היינו ב' עליות שהוא עילוי אחר עילוי ובאמת ביצ"מ לא נתעלו רק פעם א' כמ"ש אעלה אתכם מעני מצרים כו' אל ארץ זבת חלב ודבש.

Cela désigne deux montées, c'est-à-dire une élévation après l'autre. Mais, en réalité, lors de la sortie d'Égypte, ils ne furent élevés qu'une seule fois, comme il est écrit : « Je vous ferai monter de la détresse de l'Égypte », etc., « vers un pays ruisselant de lait et de miel ».

אך כי עלייה זו השנית היא רומזת על גאולה העתידה להיות בב"א (וכן בשמות ג' פסוק י"ד אמר לו ענין הגאולה האחרונה כדפירש רש"י שם):

Cependant, cette seconde montée fait allusion à la rédemption qui doit venir prochainement, de nos jours, amen. (De même, dans Chemot, chapitre 3, verset 14, Il lui parla de la rédemption finale, comme Rachi l'explique là.)

4 דהנה כתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות שמקיש הכתוב ענין גאולה אחרונה ליציאת מצרים.

Car il est écrit : « Comme aux jours où tu sortis du pays d'Égypte, Je lui ferai voir des merveilles » : le verset assimile la rédemption finale à la sortie d'Égypte.

והוא שכמו שכל עיקר תכלית המכוון בגלות מצרים והשעבוד רד"ו שנה הי' בכדי לזכור לקבלת התורה פנים בפנים דבר ה'.

C'est-à-dire que, de même, toute la finalité essentielle visée par l'exil d'Égypte et l'asservissement de deux cent dix ans était de mériter de recevoir la Torah, lorsque « D.ieu parla face à face ».

5 וכמ"ש וזה לך האות כו' בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה.

Comme il est écrit : « Et ceci sera pour toi le signe », etc. : « Lorsque tu feras sortir le peuple d'Égypte, vous servirez D.ieu sur cette montagne. »

כך כל אריכות הגלות הזה הוא כדי לזכות לגילוי פנימית התורה שיהי' לע"ל כי במתן תורה הי' קבלת התורה הנגלית אבל פנימית טעמי התורה יהי' הגלוי שלהם לע"ל.

De même, toute la durée de cet exil a pour but de nous faire mériter la révélation de la dimension intérieure (pnimiyout) de la Torah, qui aura lieu dans le Monde futur. Car, lors du Don de la Torah, ce fut la réception de la Torah révélée ; quant à la dimension intérieure des raisons de la Torah, leur révélation aura lieu dans le Monde futur.

6 וע"ז נאמר אראנו נפלאות. וכמ"ש עין בעין יראו. וכך בענין השעבוד והגלות שנאמר בגלות מצרים וימררו את חייהם בעבדה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבדה בשדה.

Et à ce sujet, il est dit : « Je lui montrerai des merveilles », comme il est écrit : « Ils verront œil à œil. » Il en va de même pour la servitude et l'exil, au sujet desquels il est dit à propos de l'exil d'Égypte : « Ils leur rendirent la vie amère par un dur labeur, avec du mortier et des briques, et par toutes sortes de travaux des champs. »

קאי גם על זמן האחרון וימררו את חיייהם היא התורה כי היא חיינו. בעבדה קשה דא קושיא. בחומר דא קל וחומר.

[Cela] se rapporte également à l'époque ultime. « Ils leur rendirent la vie amère » : c'est la Torah, car elle est notre vie. « Par un dur labeur » (be'avodah kashah) : cela désigne la kouchya (la difficulté). « Avec du mortier » (chomer) : cela désigne le kal va'homer (le raisonnement du léger au grave).

7 ובכל עבדה בשדה דא ברייתא. ובלבנים דא לבון הלכתא. שאין בידינו הלכה ברורה ודין ברור כי כל דיני התורה במחלוקי שנויה הללו מכשירין ומטהרין והללו פוסלין ומטמאין.

«Et tout le travail des champs»: cela désigne la Baraita. «Et les briques» (ouvilvenim): cela désigne le liboun hil'hata (la clarification de la halakha). Car nous n'avons pas en main de halakha claire ni de décision claire, puisque toutes les lois de la Torah sont enseignées dans la controverse: les uns déclarent une chose apte et pure, les autres la déclarent impropre et impure.

וא"כ כמו שע"י שעבוד מצרים בחומר ובלבנים זכו למתן תורה כך ג"כ ע"י לבון הלכתא שבזמננו זה. יזכו לגלוי פנימי תורה לע"ל להיות אראנו נפלאות:

S'il en est ainsi, de même que, par la servitude en Égypte dans le mortier et les briques, ils méritèrent le Don de la Torah, de même, par le liboun hil'hata de notre temps, ils mériteront la révélation de la dimension intérieure (pnimiyout) de la Torah dans le Monde futur, afin que s'accomplisse: « Je lui montrerai des merveilles. »

8 והנה להבין ענין לבון הלכתא (וגם ענין בכל עבודה בשדה) ואיך עי"ז יהי הגלוי לע"ל. יש להקדים פ"י וענין מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול.

À présent, pour comprendre le sujet du liboun hilkheta (et aussi celui de « tout travail dans les champs »), et comment, par ce biais, la révélation se produira dans les Temps futurs, il faut d'abord expliquer le sens et la notion de « Roi, loué et glorifié à jamais, [est] Son grand Nom ».

כי הנה תכלית ירידת הנשמה לעוה"ז ירידה צורך עלייה היא כדי לחזות בנועם ה' בעוה"ב ובג"ע העליון וג"ע התחתון

En effet, le but de la descente de l'âme dans ce monde — une descente en vue d'une élévation — est de « contempler la douceur de D.ieu » dans le Monde futur, ainsi que dans le Gan Eden supérieur et le Gan Eden inférieur.

שהוא השגת הנשמות נהנין מזיו השכינה שהוא תענוג נפלא עד אין קץ ותכלית בלי גבול.

C'est là la saisie des âmes, qui « jouissent de l'éclat de la Chekhina (la Présence divine) » : un plaisir merveilleux, sans fin ni limite, sans borne.

9 והנה בספרים לא נזכר כ"א ג"ע עליון ותחתון אבל באמת יש כמה בחי' ג"ע ותענוגים עד אין קץ

Or, les livres ne mentionnent que le Gan Eden supérieur et le Gan Eden inférieur ; en vérité, il existe de nombreux niveaux de Gan Eden et de plaisirs, sans fin.

וזהו משובח ומפואר עדי עד. וכמארז"ל צדיקים אין להם מנוחה בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל.

Et c'est là le sens de « loué et glorifié à jamais ». Comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : « Les justes ne connaissent aucun repos dans le Monde futur, ainsi qu'il est dit : "Ils iront de force en force." »

ונועם ה' והתענוג ההוא הוא מבחי' גלוי משמו הגדול כו'. אשר כדאי כל יסורי גיהנם כדי לחזות בנועם ה' וכמארז"ל מוטב דלידייני כו' :

Et « la douceur de D.ieu », ce plaisir, provient du niveau de la révélation de Son grand Nom, etc. ; tous les tourments du Guéhinom valent la peine d'être endurés pour « contempler la douceur de D.ieu ». Comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : « Mieux vaut qu'il soit jugé », etc.

10 והנה ארז"ל שאברהם בחר לו שעבוד גלות תחת יסורי גיהנם. כי הנה ענין הגיהנם הוא כדי לצרף הנפש מחולאת הרע אשר בקרבה

Or, nos Sages de mémoire bénie ont dit qu'Avraham choisit pour lui-même la servitude de l'exil plutôt que les souffrances du Guéhinom. Car le Guéhinom a pour fonction de purifier l'âme de la maladie du mal qui est en elle.

כמו מצרף לכסף שהפסולת והסיג"י נשרפים תוך הכור ונשאר הכסף נקי מכל סיג כך כדי שתוכל הנפש לקבל אור ענג העליון להיות נהנים כו'

Cela ressemble au « creuset pour l'argent » : les déchets et les scories sont consumés dans le fourneau, et l'argent demeure pur, débarrassé de toute scorie. De même, afin que l'âme puisse recevoir la lumière du plaisir suprême et « goûter aux délices », etc.,

צריכה להתברר תחלה באש של גיהנם להפריד הרע מן הטוב כי לא יגורך רע כתיב

elle doit d'abord être affinée dans le feu du Guéhinom, afin de séparer le mal du bien, car il est écrit : « Le mal ne séjournera pas auprès de Toi. »

והנה אברהם בחר לו שעבוד גלות שהוא ג"כ בחי' צירוף לנפש כמ"ש מכור הברזל ממצרים. וגלות אדום נק' כור עוני כו':

Or, Avraham choisit pour lui-même la servitude de l'exil, qui constitue elle aussi une forme de purification de l'âme, comme il est écrit : « du creuset de fer, d'Égypte ». Et l'exil d'Edom est appelé « le creuset de l'affliction », etc.

11 אך הנה הנשמה היא נברא' ובעל גבול וא"א לנפש לקבל הארת תענוג העליון שהוא בלי גבול עדי עד.

Cependant, l'âme est une créature finie, et il lui est impossible de recevoir le rayonnement du plaisir suprême, qui est sans limite à tout jamais.

אלא ע"י התלבשו' אור התענוג בכלי ולבוש כמ"ש עוטה אור כשלמה שהוא אור תורה וכמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כי עדן הוא בחינת מקור התענוגים.

[Cela n'est possible] que par le revêtement de la lumière du plaisir dans un réceptacle et un vêtement, comme il est écrit : « Il s'enveloppe de lumière comme d'un vêtement », ce qui est la lumière de la Torah ; et comme il est écrit : « Un fleuve sort d'Éden pour arroser le jardin », car Éden est le niveau de la source des plaisirs.

(וכמ"ש בפרדס בערכי הכינויים ערך עדן בשם התיקוני זוהר עדן עילאה הוא בחינת כתר עליון ולכן נאמר על בחי' עדן עין לא ראתה כו').

(Comme il est écrit dans le Pardes, dans Erchei HaKinuyim, à l'entrée « Éden », au nom du Tikku-nei Zohar : l'Éden supérieur est le niveau de Kéter suprême (la Couronne) ; c'est pourquoi il est dit du niveau d'Éden : « Aucun œil n'a vu », etc.)

ונהר יצא מעדן זה להשקות את הגן היינו בחי' ג"ן סדרים דאורייתא כי אורייתא מחכמה נפקת ואין התלבשות אור א"ס ב"ה אלא בחכמה כח מ"ה בחי' בטול ונחנו מה כו'

Et « un fleuve sort de » cet « Éden pour arroser le jardin » (gan) : c'est-à-dire le niveau des cinquante-trois (gan) sections de la Torah. Car « la Torah émane de 'Hokhma (sagesse) », et la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, ne se revêt que dans 'Hokhma, qui est koach mah (« la force du "quoi" »), le niveau de l'annulation de soi (bitoul), [comme dans] « et que sommes-nous », etc.

ולכן ע"י התורה תוכל הנשמה להשיג שמו הגדול (שהוא בחי' כתר עליון מלכות דא"ס שנקרא שמו הגדול שנמשך ומתלבש בחכמה כו') כי כל התורה היא שמותיו של הקב"ה כו':

C'est pourquoi, par la Torah, l'âme peut appréhender Son grand Nom (qui est le niveau de Kéter suprême, la Mal'hout (souveraineté) de l'Infini (Ein Sof), appelé « Son grand Nom », qui est attiré et se revêt dans 'Hokhma, etc.), car toute la Torah est constituée des Noms du Saint béni soit-Il, etc.

12 וז"ש רז"ל ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות ושמונים פלגשים אלו הבריות ועלמות אין מספר אלו ההלכות.

Et voici ce que dirent nos Sages, de mémoire bénie: «Il y a soixante reines»: ce sont les soixante traités; «et quatre-vingts concubines»: ce sont les Baraitot; «et des jeunes filles sans nombre»: ce sont les halakhot.

והנה דמיון ומשל המשניות למלכות וכמארז"ל מתניתא מלכתא הוא ע"פ מארז"ל אשה מזרעת אודם שממנו בשר כו' נמצא שעיקר הזרעת הולד הוא מטפת נוקבא.

Or, la comparaison et l'analogie entre les Michnayot et les reines, comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie: «La Michna est une reine», reposent sur l'enseignement de nos Sages, de mémoire bénie: «La femme émet une semence rouge, dont provient la chair», etc. Il s'ensuit que la semence principale de l'enfant provient de la goutte féminine.

וכמ"ש אשה כי תזריע וילדה כו' וטפת דכר הוא רק כדי לברר טפת נוקבא שמהטוב ומובחר נוצר הולד

Comme il est écrit: «Lorsqu'une femme émet une semence et donne naissance», etc. La goutte masculine ne sert qu'à raffiner la goutte féminine, afin que l'enfant soit formé de ce qu'elle contient de bon et de meilleur.

וכמ"ש ותזרני חיל מלשון זורה את גורן בחי' בירורי (ובאמת זהו ענין בירור אחר בירור שהרי טפת נוקבא היא נמשכ' ג"כ אחר הבירור

Comme il est écrit: «Tu m'as ceint de force» (vatezareini), expression apparentée à «il vanne (zoreh) l'aire»: il s'agit du niveau des raffinements. (En vérité, il s'agit d'un raffinement après un raffinement, car la goutte féminine aussi est attirée après avoir été raffinée.

שהרי התהוות טפה זו הוא מהמאכלים שאוכלת ונתבררתי עד שנהפכים לדם בכבד ועולה ללב ומשם למוח ואח"כ נמשך מהמוחין שלה הזרעת הטפה כמ"ש בע"ח שלי"ט.

Car cette goutte se forme à partir des aliments qu'elle consomme, lesquels sont raffinés jusqu'à se transformer en sang dans le foie ; [le sang] monte ensuite vers le cœur, puis de là vers le cerveau ; après quoi la semence de la goutte est attirée de son intellect (mo'hin), comme il est écrit dans Etz Chaim, Sha'ar 39.

נמצא המשכה זו היא ממה שכבר נתברר בתכלית עד שנכלל במוחין דנוקבא אז משם נמשכה טפת נוקבא רק שאעפ"כ כדי שיהיה מזה התהוות הולד אי אפשר עד שיתברר בירור שני ע"י טפת הדכר כנ"ל).

Il s'ensuit que cette attraction provient de ce qui a déjà été entièrement raffiné, au point d'être inclus dans les mo'hin de la femelle (Noukva) ; c'est alors que la goutte féminine en est attirée. Malgré cela, pour qu'un enfant puisse se former à partir d'elle, il faut nécessairement qu'elle subisse un second raffinement par la goutte masculine, comme expliqué plus haut.)

וכך הנה המשניות הם בחינת בירורים בחכמה אתברירו טמא וטהור אסור ומותר. פי' מותר שאינו אסור וקשור בידי החיצונים ויוכל לעלות וליכלל בקדושה כי הדם הוא הנפש.

De même, les Michnayot représentent le niveau des raffinements : « par la 'Hokhma, ils sont raffinés » : impur et pur, interdit et permis. « Permis » (mutar) signifie qu'une chose n'est pas liée (assour) et retenue par les forces extérieures, et qu'elle peut s'élever et être incluse dans la sainteté. Car « le sang, c'est l'âme ».

והנה מכל מאכל אשר יאכל נהפך לדם כי תלת שליטין אינון כבדא ולבא ומוחא שנתברר הדם בירור אחר בירור ובכח האכילה הוא קורא ומתפלל בכל לבבו ובכל נפשו כו'.

Or, de chaque aliment consommé, [une partie] se transforme en sang, car « il y a trois gouvernants : le foie, le cœur et le cerveau », où le sang est raffiné, par un raffinement après un raffinement. Et grâce à la force que procure cette nourriture, l'homme lit et prie « de tout son cœur et de toute son âme », etc.

אבל מאכלות האסורות הגם שלומד ומתפלל בכח האכילה ההיא אינה עולה לה' להיות בכל לבבך כו' והוא בירורי המאכלים.

Mais, dans le cas des aliments interdits, même s'il étudie et prie grâce à la force tirée de cette nourriture, celle-ci ne s'élève pas vers D.ieu pour devenir « de tout ton cœur », etc. C'est là le raffinement des aliments.

13 וכן בירורי לבושים ובתים בחינת מקיפים הנה הבירור הזה הוא ע"י בחי' חכמה בחי' משניות

De même, le raffinement des vêtements et des maisons, qui sont du niveau des éléments englobants (makifim), s'opère par le niveau de 'Hokhma (sagesse), celui de la Michna.

אך להיות נמשך ח"ע חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיעא להיות בחינת הבירורים הוא על ידי התנאים בעלי המשנה וכמו שכתוב והאיתנים מוסדי ארץ.

Mais pour que la 'Hokhma supérieure, Sa sagesse — béni soit-Il —, dont il est dit : « Il est sage, mais non d'une sagesse connaissable », soit attirée ici-bas et devienne le niveau des raffinements, il faut passer par les Tannaïm, maîtres de la Michna, comme il est écrit : « et les puissants (eitanim), fondements de la terre ».

איתנים אותיות תנאים שהם המיסדים את הארץ בחינת תורה שבעל פה וכמו שכתוב משכיל לאיתן שממשיכים מבחינת משכיל וכתוב משכיל על דבר כו'

Eitanim est formé des mêmes lettres que Tannaïm : ce sont eux qui fondent la « terre », le niveau de la Torah orale. Comme il est écrit : « Un maskil d'Eitan », car ils attirent depuis le niveau de maskil (celui qui comprend) ; et il est écrit : « Celui qui comprend (maskil) une chose », etc.

ולכן נק' מלכתא שיחוד המלך עמה הוא תמידי ויחוד זה הוא המשכת מ"ד דח"ע לברר המ"ן דב"ן. והיינו ע"י התנאים חכמי המשנה.

C'est pourquoi [la Michna] est appelée « reine » (malketa), car l'union du Roi avec elle est constante. Cette union est l'attraction des mayin doukhrin (eaux masculines) de la 'Hokhma supérieure, afin de raffiner les mayin noukvin (eaux féminines) de Ban. Cela s'opère par les Tannaïm, les sages de la Michna.

כי תנאים אותיות איתנים שמקבלים מבחי' חכמה (יסוד אבא נק' איתן ע' באגה"ק ע"פ וצדקה כנחל איתן) ע"ד משה קבל תורה מסיני כו' עד ונביאים מסרוה לאנשי כנה"ג הרי קבלתם ממה שהיה בחי' חכמה

Car Tannaïm est formé des mêmes lettres que eitanim, puisqu'ils reçoivent du niveau de 'Hokhma (le Yessod d'Abba est appelé eitan ; voir Iggeres HaKodesh, sur « et la justice comme un torrent puissant (eitan) »), selon le modèle de « Moché reçut la Torah du Sinai », etc., jusqu'à « et les Prophètes la transmirent aux Hommes de la Grande Assemblée ». Leur tradition vient donc de Moché, qui est du niveau de 'Hokhma.

ולכן עיקר פסקי הלכות שלהם לא היה ע"פ הכרעת שכלם רק ממה שקבלו איש מפי איש עד משה.

C'est pourquoi, pour l'essentiel, leurs décisions halakhiques ne reposaient pas sur le jugement de leur propre intellect, mais sur ce qu'ils avaient reçu, chacun de la bouche de son maître, jusqu'à Moché.

וכמארז"ל (סוכה דף כח.) גבי ר' אליעזר י"ב אמר להם שמעתי י"ח אמר להם לא שמעתי.

Comme l'ont enseigné nos Sages, de mémoire bénie (Soucca, folio 28a), au sujet de Rabbi Eliezer : sur douze [points], il leur dit : « Je l'ai entendu » ; [et sur] dix-huit, il leur dit : « Je ne l'ai pas entendu ».

וכן גבי עקביא בן מהללאל. אני שמעתי מפי המרובים כו'. והיינו לפי שהיו בבחי' אין ובטול ממש.

De même au sujet d'Akavya ben Mahalalel : « J'ai entendu de la bouche de la multitude », etc. C'est parce qu'ils étaient dans l'état de « néant » (ayin) et de véritable annulation de soi (bitoul).

ע"כ האירה בהם בחי' משה שהוא בחי' בטול אמיתי ונחנו מה (בחי' מ"ה דמ"ד המברר ב"ן שהוא בירור אחר בירור) מן המים משיתהו.

C'est pourquoi le niveau de Moché brilla en eux : il est celui d'une véritable annulation de soi, « et que sommes-nous ? » (le niveau de Mah des mayin doukhrin, qui affine Ban — un raffinement après un raffinement), « c'est des eaux que je l'ai tiré ».

משא"כ אליהו בגימטריא ב"ן הבטול בחיצוניות. ולכן עלה גופו כו'. ולכן ההלכות שאמרו התנאים במשנה הם בחי' אלהות ממש שהוא מה שנמשך אחר בירור ב' דמ"ה דחכמה עלאה.

Il n'en va pas de même pour Éliahou, [dont le nom] a pour valeur numérique Ban : son annulation de soi se situait dans la dimension extérieure ('hitsoniyout). C'est pourquoi son corps s'éleva, etc. Ainsi, les halakhot énoncées par les Tannaïm dans la Michna sont le niveau même de la divinité : elles sont ce qui se prolonge après le second raffinement, celui de Mah de la 'Hokhma supérieure.

14 וכמארז"ל אלו ואלו דא"ח הן ולכן מותבינן תיובתא מנייהו. וזהו שארז"ל אין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות שנאמר גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם.

Comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie: «Ceux-ci et ceux-là sont les paroles du D.ieu vivant»; c'est pourquoi nous tirons de leurs propos des réfutations. Et c'est ce qu'ont dit nos Sages, de mémoire bénie: «Les exils ne sont rassemblés qu'au mérite des Michnayot, comme il est dit: "Même lorsqu'ils réciteront parmi les nations, maintenant Je les rassemblerai."»

כי ענין קבוץ גליות הוא ענין בירור והבדלה כו' הוא בזכות המשניות בחי בירורים כנ"ל.

Car le rassemblement des exils consiste en un travail de raffinement et de séparation, etc. ; [c'est pourquoi] il se fait au mérite des Michnayot, qui relèvent du niveau des raffinements, comme expliqué ci-dessus.

גם אמרו אין ישראל נגאלין אלא בצדקה שהיא בחי עלייה אחר ההבדלה. הוא ע"י הצדקה

Ils ont également dit : « Israël ne sera délivré que par la tsedaka (charité) » ; celle-ci relève du niveau de l'élévation qui suit la séparation. Cela se réalise par la tsedaka,

כי צדקה תרומם כו' וימינו תחבקני דוקא וכמ"ש ואתם תלקטו לאחד אחד כו'. למיהוי אחד באחד הוא ע"י הצדקה תרומם כו' :

car « la tsedaka élève », etc., et « Sa droite m'étreint », précisément. Comme il est écrit : « Et vous serez rassemblés un à un », etc. : devenir « un avec l'Un » se réalise par « la tsedaka élève », etc.

15 ופלגשים אלו ברייתות כמשל הפלגש שיחוד המלך עמה רק באקראי ובהצנע כו'. וכך הנה המשכת ח"ע בברייתות הוא לפרקים.

« Et quatre-vingts concubines » : ce sont les Baraitot, selon la parabole de la concubine, avec laquelle l'union du roi n'a lieu qu'occasionnellement et dans le secret, etc. De même, le rayonnement de la 'Hokhma supérieure dans les Baraitot ne se produit qu'à intervalles.

וכמארז"ל כל מתניתא דלא מתניא בי ר' חייא ור' אושעיא לאו מתניתא (שאינן ודאים וברורים וע"ד שנשתכחו שלשת אלפים הלכות בימי אכלו של משה).

Comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : « Toute Baraita qui n'a pas été enseignée dans l'académie de Rabbi 'Hiyya et de Rabbi Ochaïa n'est pas une Baraita. » (Car elles ne sont pas certaines ni claires ; c'est comparable aux trois mille lois qui furent oubliées pendant les jours de deuil pour Moché.

וכך ענין מתניתא דלא מיתניי בי ר"ח ור"א אינן ודאים כ"כ כי לא נמשך בהם טפת מ"ד מבחי' עדן העליון. והיינו לפי שהם מבריאה ולא מאצילות כי באצ"י מאיר ח"ע שהוא בחי' בירור השני בחכמה אתברירו.

De même, les Baraitot qui n'ont pas été enseignées dans l'académie de Rabbi 'Hiyya et de Rabbi Ochaïa ne sont pas tout à fait certaines, car la goutte de mayin doukhrin du niveau de l'Éden supérieur ne s'est pas répandue en elles. Cela tient au fait qu'elles proviennent du Monde de Béria (Création), et non du Monde d'Atsilout (Émanation), car dans Atsilout brille la 'Hokhma supérieure, qui est le niveau du second affinage : « par la 'Hokhma, ils sont affinés ».

אבל במתניתא דלא מיתנו בי ר"ח ור"א לא נמשך מבחי' האצ"י מבירור האמתי ע"כ אינן ודאים כ"כ רק מתניתא דר"ח ור"א הם נמשכים ע"פ הבירור הב' דח"ע שהוא בחי' יחוד עליון דמ"ד ומ"ן ואעפ"כ נק' רק פילגשי' כמו הפלגש שהיחוד עמה באקראי ובהסתר כו').

Mais dans les Baraitot qui n'ont pas été enseignées dans l'académie de Rabbi 'Hiyya et de Rabbi Ochaïa, rien ne s'est répandu du niveau d'Atsilout, de l'affinage véritable ; elles ne sont donc pas tout à fait certaines. Seules les Baraitot de Rabbi 'Hiyya et de Rabbi Ochaïa sont issues du second affinage de la 'Hokhma supérieure, qui est le niveau de l'union supérieure des mayin doukhrin et des mayin noukvin. Pourtant, elles ne sont appelées que « concubines », comme la concubine avec laquelle l'union n'a lieu qu'occasionnellement et dans le secret, etc.)

משא"כ מתניתין מותבינן מינה תיובתא ואין להשיב. ולמעלה היא ענין מארז"ל מיכאל עומד ומקריב נשמות הצדיקים ע"ג המזבח

Il n'en va pas ainsi de notre Michna : on formule une réfutation à partir d'elle, et il n'y a pas de réponse possible. En haut, cela correspond à ce qu'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : « Mikhaël se tient debout et offre les âmes des justes sur l'autel. »

שהוא בחי' בירור בנשמות הראויים ליכלל באו"ס שהוא לפרקים כו' (וכמ"ש במ"א בפ"י הזהר פ' ח"י שרה ע"פ והנה רבקה יוצאת כו') :

C'est le niveau de l'affinage des âmes qui sont dignes d'être incluses dans la Lumière infinie (Or Ein Sof), ce qui ne se produit qu'à intervalles, etc. (Comme il est expliqué ailleurs, dans le commentaire du Zohar sur la paracha 'Hayé Sarah, à propos de « Et voici, Rivka sortait », etc.)

16 ועלמות אין מספר אלו ההלכות שהן מימרות האמוראים דלא מותבין מנייהו תיובתא כלל. וכמארז"ל גברא אגברא קא רמית. שנק' עלמות לשון בתולות.

«Et des jeunes filles sans nombre»: ce sont les halakhot, c'est-à-dire les propos des Amoraïm, auxquels on n'oppose jamais de réfutation, comme l'ont dit nos Sages: «Opposes-tu un homme à un autre homme?» Elles sont appelées alamot, terme désignant des vierges (betoulot).

עד לא קבילת דכר אקרי כו'. שאין השראת ח"ע דאצי' בתוכו כי תלמוד בבריאה ונק' בורא חשך שאין מאיר שם ח"ע בגילוי כו'.

«Avant qu'elle ait reçu un mâle, elle est appelée...», etc. Car la 'Hokhma supérieure du Monde d'Atsilout ne réside pas en elle, puisque le Talmud appartient au Monde de Béria, appelé «crée les ténèbres», car la 'Hokhma supérieure n'y brille pas ouvertement, etc.

רק שהן בחי' כלי מכוון להשראת ח"ע כדכתיב בתולות אחריה רעותיה מובאות לך תובלנה בשמחות וגיל תבואנה בהיכל מלך.

Elles ne sont que le niveau d'un réceptacle préparé à accueillir la 'Hokhma supérieure, comme il est écrit: «Des jeunes filles à sa suite, ses compagnes, sont conduites vers Toi; elles sont menées dans la joie et l'allégresse, elles entrent dans le palais du Roi.»

וזהו ענין לבון הלכתא שצריך ללבן ההלכות ולהמשיך בתוכן ח"ע חכים ולא בחכ' ידיעא כו' חכמתו ית' כו'.

Tel est le sens de liboun hilkheta: il faut clarifier les halakhot et y faire pénétrer la 'Hokhma supérieure, «sage, mais non d'une sagesse connaissable», etc., Sa sagesse, béni soit-Il, etc.

(שבה מלובש בחי' עדן העליון ובחי' שמו הגדול כו' כנ"ל. ולבון הלכתא הוא ע"י קושיות ופירוקים כענין שמצינו ברשב"י בפי' ב"מ שע"י ממשיך עומק החכמה וזהו בחי' לבון שממשיך מבחי' לבון העליון שהוא בחי' כתר וחכמה

(En elle sont revêtus le niveau de l'Éden supérieur et le niveau de Son grand Nom, etc., comme expliqué plus haut. Et liboun hilkheta s'accomplit au moyen de questions et de résolutions, comme nous le trouvons chez Rabbi Chimon bar Yo'haï, dans le chapitre Bameh Madlikin: par ce moyen, il attire la profondeur de la 'Hokhma. C'est là le niveau du liboun, le «blanchiment», car il attire du niveau de la blancheur supérieure, qui est le niveau de Kéter et de la 'Hokhma.

וזהו ענין עצי הלבנון וכנודע מענין בגדי לבן דכה"ג ביוה"כ וכל ענין העבודה גם עכשיו בלבון הלכתא זהו לברר בירורים הנ"ל. ואז לע"ל כתיב בתולות אחריה רעותיה מובאות לך:)

C'est là le sens des «cèdres du Libanon», comme on le sait à propos des vêtements blancs du grand prêtre à Yom Kippour. Et tout le service accompli aujourd'hui encore dans liboun hilkheta consiste à raffiner les raffinements mentionnés plus haut. Alors, dans le Monde futur, il est écrit: «Des jeunes filles à sa suite, ses compagnes, sont conduites vers Toi.»)

ובזה יובן מ"ש בזוהר דכל התורה ומצות הוא לאתקנא רזא דשמיא כי הנה יש ז' שמות שאין נמחקין והיינו שם אל בחדס כו'

On comprendra ainsi ce qui est dit dans le Zohar: toute la Torah et les mitsvot ont pour but de «parfaire le mystère de Son Nom». Car il existe sept Noms qui ne peuvent être effacés, à savoir le Nom Kel dans le 'Hessed, etc.

כי כדי שיהיה המשכת אור א"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל במדת החדס כדי להיות עולם חסד יבנה הוא רק מבחי' שם והארה בעלמא מא"ס ב"ה והוא בחי' שם אל.

Car, pour que la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il — qui «n'est aucun de ces attributs» — soit attirée dans l'attribut de 'Hessed, afin que «le monde soit bâti par la bonté», cela ne peut se faire qu'au moyen d'un nom, d'un simple rayonnement de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il; tel est le niveau du Nom Kel.

17 וכידוע שאין ערוך השם של האדם עד"מ לגבי עצמותו וכלא חשיבי. וכן שם אלקים בגבורה.

Comme on le sait, le nom d'une personne, par exemple, n'a aucune commune mesure avec son essence et est considéré comme rien. De même, le Nom Elokim dans la Guevoura (retenue).

ולכן כדי להמשיכו ית' להתלבש במדותיו להיות עולם חסד יבנה הוא ע"י התומ"צ ע"י מצוה זו נמשך שם זה במדה זו כו' אך עיקר הפי' לאתקנא רזא דשמיא היינו להמשיך מבחי' שמו הגדול שהוא בחי' א"ס.

Par conséquent, pour attirer Celui qui est béni, afin qu'Il Se revête dans Ses attributs (midot), de sorte que «le monde est bâti par la bonté», cela se fait par la Torah et les mitsvot : par cette mitsva, ce Nom est attiré dans cet attribut, etc. Mais le sens essentiel de «parfaire le mystère de Son Nom» est d'attirer depuis le niveau de Son grand Nom, qui est le niveau de l'Infini (Ein Sof).

18 וכנודע שיש יחוד שם הוי"ה ואדני שהוא המשכה מבחי' שם הוי"ה סוכ"ע בשם אדני בחי' ממכ"ע.

Comme on le sait, il y a une union du Nom Havaya et [du Nom] Ado-naï, qui consiste en un influx provenant du niveau du Nom Havaya, la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), vers le Nom Ado-naï, le niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin).

ועי' התומ"צ הוא המשכה מבחי' שמו הגדול כנ"ל בענין משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול.

Et par la Torah et les mitsvot, un influx provient du niveau de Son grand Nom, comme expliqué plus haut à propos de « loué et glorifié à jamais et pour toujours [soit] Son grand Nom ».

19 ועי' לאתקנא רזא דשמיה שיהי' נמשך גלוי בחי' זו בשאר כל השמו' וז"ש ר"פ וארא אל אברהם כו'

Et par là s'accomplit « perfectionner le mystère de Son Nom » : que la révélation de ce niveau se déploie dans tous les autres Noms. C'est ce qui est dit au début de la paracha de Vaéra : « Je me suis révélé à Avraham », etc.,

ושמי הוי' לא נודעתי להם לפי שלא ניתנה התורה להם כי גלוי שם הוי' שהיא בחי' שמו הגדול הוא עי' מתן תורה וכמ"ש במ"א.

« mais par Mon Nom Havaya, Je ne Me suis pas fait connaître à eux » : car la Torah ne leur avait pas été donnée. En effet, la révélation du Nom Havaya, qui correspond au niveau de Son grand Nom, se fait par le don de la Torah, comme cela est expliqué ailleurs.

20 וזהו ענין וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול כי להיות המשכה זו מבחי' שמו הגדול הוא דוקא עי' נשמות ישראל.

Et tel est le sens de : « Tu nous as rapprochés, notre Roi, de Ton grand Nom » : car cet influx depuis le niveau de Son grand Nom ne s'opère précisément que par les âmes d'Israël.

וז"ש כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול וכתוב ביהושע ומה תעשה לשמך הגדול כי תלת קשרין מתקשרין דא בדא ישראל מתקשרין באורייתא ואורייתא בקוב"ה.

Et c'est ce qui est écrit : « Car D.ieu n'abandonnera pas Son peuple, à cause de Son grand Nom » ; et il est écrit au sujet de Josué : « Et que feras-Tu pour Ton grand Nom ? » Car « trois nœuds sont liés les uns aux autres : Israël est lié à la Torah, et la Torah au Saint béni soit-Il. »

וארז"ל דהע"ה היה מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה דהיינו להיות הקב"ה יושב ונשפל בתורה שהוא התחברות והמשכת בחי' שמו הגדול בחכמה כו':

Et nos Sages, de mémoire bénie, ont dit que le roi David, que la paix soit sur lui, unissait la Torah d'en haut au Saint béni soit-Il: c'est-à-dire, afin que le Saint béni soit-Il s'installe et s'abaisse dans la Torah. Il s'agit de l'union et de l'influx du niveau de Son grand Nom dans 'Hokhma (sagesse), etc.

21 וזהו פ"י ואלה שמות בני ישראל וגו' שמות ממש ע"ד מ"ש ויעש דוד שם.

Et telle est la signification de «Et voici les noms des enfants d'Israël», etc.: des noms véritables, dans le sens de ce qui est écrit: «Et David se fit un nom.»

ופי' בזה"ק דעביד שמה קדישא שהמשיך בחי' גלוי שם הוי"ה למטה להמשיך אור א"ס מבחי' חכמה עילאה יו"ד של שם.

Le saint Zohar explique qu'il a formé un Nom saint: il a fait descendre ici-bas le dévoilement du Nom Havaya, afin d'attirer la Lumière infinie (Or Ein Sof) depuis le niveau de la 'Hokhma supérieure (sagesse), le youd du Nom.

וה' של שם בחי' הדבור ורוח פיו ית' כו' לעולם העשי' כמ"ש באגה"ק וכך הוא פ"י שמות בני' שבני' ממשיכים ועושים בחי' גלוי שמות עליונים למטה.

Et le hé du Nom est le niveau de la parole, «le souffle de Sa bouche», béni soit-Il, etc., jusqu'au Monde d'Assiya (Action), comme il est écrit dans Iggeret HaKodech. Telle est aussi la signification des «noms des enfants d'Israël»: les enfants d'Israël font descendre et réalisent le dévoilement des Noms supérieurs ici-bas.

וכמ"ל בפ"י לאתקנא רוא דשמיה כו' ובפי' משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול

Comme expliqué plus haut, dans l'explication de «parfaire le mystère de Son Nom», etc., ainsi que dans celle de «loué et glorifié à jamais est Son grand Nom».

(ובפרטות יעקב וי"ב בניו השבטים ששרשן ממש באצ"י בע"ס שהן הן השמות עליונים וכנודע ג"כ בפע"ח איך יחוד קוב"ה ושכינתו נקי יחוד יעקב ורחל או ישראל ורחל והיינו יחוד הוי"ה באדני.

(Et en particulier Yaakov et ses douze fils, les tribus, dont la racine se trouve véritablement dans le Monde d'Atsilout (Émanation), dans les dix Séfirot, qui sont elles-mêmes les Noms supérieurs. Comme on le sait également d'après Pri Etz Chaim, l'union du Saint béni soit-Il et de Sa Chekhina (Présence divine) est appelée l'union de Yaakov et de Rachel, ou de Yisrael et de Rachel; c'est l'union de Havaya avec Ado-nai.

כי שרש נשמת יעקב נמשך מבחי"ש הוי"ה ושרש נשמת רחל נמשך מבחי"ש שם אדני ולכן כנס"י נמשלה לרחל כמ"ש כרחל לפני גוזזי כו'

Car la racine de l'âme de Yaakov provient du niveau du Nom Havaya, et celle de l'âme de Rachel, du niveau du Nom Ado-nai. C'est pourquoi la Communauté d'Israël (Knesset Yisrael) est comparée à Rachel, comme il est écrit: «Comme une brebis (ra'hel) devant ceux qui la tondent», etc.

וכן י"ב שבט"י הם כנגד י"ב צירופי הוי"ה שבכל חדש מאיר צירוף אחד מי"ב צירופי הוי"ה באדני כו' כמ"ש במ"א. וז"ש בשבטים הראובני השמעוני כו' שיש שם י"ה בכל א' מהשבטים כו'.

De même, les douze tribus correspondent aux douze permutations de Havaya: chaque mois, l'une des douze permutations de Havaya brille dans Ado-nai, etc., comme il est expliqué ailleurs. C'est pourquoi les tribus sont désignées par les termes «le Reouveni, le Chimoni», etc.: le Nom Yah figure dans chacune des tribus, etc.

ופי' ואלה שמות היינו כי המשכת השמות הוא ע"י התורה כנ"ל בענין ס' מלכות כו' ושיתא סדרי משנה וכל א' כלול מו' זהו בגימט' אלה

Et la signification de «Et voici les noms» est que la diffusion des Noms s'opère par la Torah, comme expliqué plus haut à propos des «soixante reines», etc. Les six ordres de la Michna, dont chacun comprend six [éléments], donnent la valeur numérique de eileh:

כמ"ש במ"א ע"פ אלה פקודי המשכן והוא בחי' המשכה אך מקודם צ"ל העלאה והיינו ע"י שם מ"ב וזהו ואלה גימט' מ"ב ועמ"ש במ"א פ' תולדות ע"פ ויקרא להן שמות כשמת שהא' בוי"ו והב' בלא וי"ו ע"ש).

Comme il est expliqué ailleurs, à propos de « Voici les comptes du Michkan » : il s'agit du niveau de l'effusion vers le bas. Mais auparavant, il faut une élévation, qui s'opère par le Nom de Quarante-Deux ; c'est pourquoi il est écrit « Ve-eleh », dont la valeur numérique est quarante-deux. Voyez aussi ce qui est expliqué ailleurs, dans la paracha Toldot, à propos de « Il leur donna des noms comme ceux de... », où le premier « nom » s'écrit avec un vav et le second sans vav ; voir là-bas.)

אך פ"י וענין ואלה שמות כו' הבאי' מצרימה קאי על זמן הגלות כי יש בחי' מצרים דקדושה למעלה

Mais le sens et la portée de « Et voici les noms... qui vinrent en Égypte » se rapportent au temps de l'exil. Car il existe, dans les mondes supérieurs, un niveau de « l'Égypte » dans la sainteté,

כמ"ש בלק"ת בענין הגרון שנק' מצרים לשון מצר כו' והיינו כי מצרים לשון מצר בחי' העלם והסתר וידוע בזמן הגלות כתיב אותותינו לא ראינו.

comme il est écrit dans Likkutei Torah, au sujet de la gorge, appelée Mitsrayim — Égypte —, du mot meitzar, « lieu étroit », etc. En effet, Mitsrayim vient du mot meitzar et désigne le niveau de la dissimulation et de l'occultation. Or, on sait qu'au temps de l'exil, il est écrit : « Nous n'avons pas vu nos signes. »

ופ"י שהאותיות ושמות עליונים שאנו ממשיכים ע"י התורה ותפלה לא ראינו שאינן בבחי' גלוי אצלנו.

Cela signifie que les lettres et les Noms supérieurs que nous faisons descendre par la Torah et la prière, « nous ne les avons pas vus », car ils ne sont pas révélés à nos yeux.

והיינו לפי שהן מתעלמים בבחי' מצרים בחי' מקום צר המעלים ומסתיר כו' משא"כ א"י נק' ארץ טובה ורחבה שהיא בחי' גלוי כו' :

Cela tient au fait qu'ils sont occultés au niveau de Mitsrayim, un lieu étroit qui dissimule et cache, etc. Il n'en va pas ainsi du pays d'Israël, appelé « un bon et vaste pays », qui correspond au niveau de la révélation, etc.

22 וביאור הענין הוא דהנה שמו הגדול הוא שם הוי' וידוע דיו"ד הוא בחי' צמצום וה' התפשטות אורך ורוחב כו'.

L'explication est la suivante. Son grand Nom est le Nom Havaya, et l'on sait que le youd correspond au niveau du tsimtsoum (contraction), tandis que le hé exprime l'expansion en longueur et en largeur, etc.

לפי שכך היא דרך המשכה מא"ס ב"ה בעולמות שצ"ל תחלה צמצום ואח"כ התפשטות כו'. (וכך הוא בענין הירידה והמשכת האור מתחלה בבחי' מצרים דקדושה ואח"כ בחי' ארץ טובה ורחבה בחי' התפשטות וגלוי)

Car telle est la manière dont l'Ein Sof, béni soit-Il, se déploie dans les mondes : il faut d'abord un tsimtsoum, puis une expansion, etc. (Il en va de même pour la descente et le déploiement de la lumière : d'abord au niveau de l'« Égypte » de sainteté, puis au niveau d'un « bon et vaste pays », qui est celui de l'expansion et de la révélation.)

והנה כתיב ירד ירדנו (מצרימה) כו' ירידה אחר ירידה וכן ביצ"מ וגאולה כתיב ואנכי אעלך גם עלה כו' עלה נעלה כו' עילוי אחר עילוי.

Or il est écrit : « Nous sommes descendus, oui, nous sommes descendus (en Égypte) », etc. : une descente après une descente. De même, au sujet de la sortie d'Égypte et de la délivrance, il est écrit : « Et Je te ferai monter, Je te ferai aussi monter », etc., [et] « Nous monterons, oui, nous monterons », etc. : une élévation après une élévation.

ולבאר כל זה בענין מצרים דקדושה וירידת בני' ויעקב לשם יש להקדים משל אי' והוא כי

Pour expliquer tout cela au sujet de l'« Égypte » de sainteté et de la descente des enfants d'Israël et de Yaakov en ce lieu, il faut d'abord présenter une parabole, la voici.

הנה אותיות המחשבה והדבור שניהם ממקור אי' נובעים הוא אור השכל כי המדות חסד דין ורחמים נמשכים מן השכל והמחשבה נמשכת מן המדות

Les lettres de la pensée et celles de la parole proviennent toutes deux d'une même source : la lumière de l'intellect. En effet, les attributs émotionnels (midot) — bonté, jugement et compassion — découlent de l'intellect, et la pensée découle des attributs.

(היינו ע"פ רוב שהרי אין שום מחשבה א"כ יש תאוה לדבר זה אך לפעמים המחשבה מקבלת מהשכל עצמו וממדות שבשכל אף שלא נתפשט עדיין המדה בלב וכנודע מענין ההפרש בין קפידא לכעס שהכעס הוא מדה בלב

(C'est-à-dire, le plus souvent, car il n'y a pas de pensée sans désir pour la chose en question. Mais parfois, la pensée reçoit directement de l'intellect et des attributs présents dans l'intellect, alors même que l'attribut ne s'est pas encore déployé dans le cœur. Comme on le sait à propos de la différence entre le mécontentement (kepeida) et la colère : la colère est un attribut dans le cœur.

משא"כ הקפידא היא רק במוח ועכ"ז המחשבה מלא ממנה וכן עדי"ז בשארי מדות שבשכל יוכל להיות המחשבה מקבלת מהן עצמן שלא ע"י המדות שבלב ותדע דאפי' הדבור מקבל לפעמי' מהשכל שלא ע"י המדות.

Le mécontentement, en revanche, n'est que dans l'intellect ; et pourtant la pensée en est remplie. De même, pour les autres attributs présents dans l'intellect, la pensée peut recevoir directement d'eux, sans passer par les attributs du cœur. Sachez également que même la parole reçoit parfois de l'intellect sans passer par les attributs.

וזהו ענין ר"ח כנז' ע"פ והיה מדי חדש כו' ע"ש. וכ"ש בענין המחשבה רק לפעמים מקבלת המחשבה ג"כ מהמדות וע' במאמר הזהר דפ' פנחס ע"פ אנכי אשמח כו' ע"ש. גם לפי הנמשל דלקמן בענין ירידת יעקב למצרים דפ' ויגש יובן כן)

Tel est le sens de Roch 'Hodech, comme il est mentionné à propos du verset « Et il adviendra, d'une nouvelle lune à l'autre », etc. ; voir là-bas. Cela vaut à plus forte raison pour la pensée. Toutefois, il arrive aussi que la pensée reçoive des attributs ; voir le passage du Zohar, dans la paracha de Pin'-has, à propos de « Je me réjouirai », etc. ; voir là-bas. Cela se comprendra également à la lumière de l'application qui suit, au sujet de la descente de Yaakov en Égypte dans la paracha de Vayigach.)

ומשתלשלי ויורד' מטה מטה להיות אותיות הדבור ועכ"ז עודם קשורי' ומיוחדים באור השכל המאיר ומתלבש בהם שהרי מחשבתו של אדם היא לפ"ע שכלו וכן מדבורו של אדם נודע חכמתו.

Et [la pensée] évolue et descend toujours plus bas, pour devenir les lettres de la parole. Pourtant, elles demeurent liées et unies à la lumière de l'intellect, qui brille en elles et s'y revêt ; car la pensée d'une personne est à la mesure de son intellect, et de même, sa sagesse se reconnaît à sa parole.

ועי"ד דוגמת משל זה יובן למעלה הגם שאין לו דמות הגוף כו' עכ"ז הרי דברה תורה כלשון בני"א.

C'est sur le modèle de cette analogie que l'on peut comprendre [ce qu'il en est] en haut : bien qu'il n'ait pas de forme corporelle, etc., la Torah parle néanmoins le langage des êtres humains.

דהנה כתיב מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית הרי שהתהוות העולמות הוא ע"י בחי' חכמה.

Car il est écrit : « Que Tes œuvres sont nombreuses, ô D.ieu ! Tu les as toutes faites avec sagesse. » Il ressort donc que les mondes viennent à l'existence par le niveau de 'Hokhma (sagesse).

23 והרי כתיב בדבר ה' שמים נעשו שהתהוותם הוא ע"י בחי' דבור. אלא היינו שנשתלשל חכמתו ית'

חכים

Pourtant, il est écrit : « Par la parole de D.ieu, les cieus furent faits », [ce qui signifie] qu'ils vinrent à l'existence par le niveau de la parole. En réalité, Sa sagesse, béni soit-Il,

ולא בחכמה ידיעא בדבר ה' הן עשרה מאמרות יהי אור יהי רקיע תדשא הארץ בחי' עלמין דאתגליין.

« sage, mais non d'une sagesse connaissable », descendit dans « la parole de D.ieu », c'est-à-dire les Dix Paroles : « Que la lumière soit », « Qu'il y ait un firmament », « Que la terre fasse pousser » ; il s'agit du niveau des mondes révélés (almin d'itgalyan).

וכן בבחינת עלמין סתימין דלא אתגליין שהוא בחי' מחשבתו ית' כביכול יש ג"כ בחי' אותיות ומאמרות

יהי אור כו'

Et de même, dans le niveau des mondes cachés (almin stimin), qui ne sont pas révélés et correspondent au niveau de Sa pensée, béni soit-Il, pour ainsi dire, il y a également des lettres et des paroles : « Que la lumière soit », etc.,

כנודע למעינינו בסי' הזהר בענין ההיכלות שיש למעלה ג"כ בעלמין סתימין בחי' שמים וארץ וכוכבים ומזלות מלאכים ונשמות ומן העולם ועד העולם מאיר ומתלבש בהן חכמתו ית' חכים ולא בחכמה

ידיעא

comme le savent ceux qui étudient le Zohar au sujet des Heikhalot (Palais) : au-dessus, dans les mondes cachés également, il existe des niveaux de cieus et de terre, des étoiles et des constellations, des anges et des âmes. Et « d'un monde à l'autre », Sa sagesse, béni soit-Il, « sage, mais non d'une sagesse connaissable », brille en eux et s'y revêt.

(והארה והמשכה הנמשכת מבחי' חכמה זהו בחי' יעקב והתלבשותו במחשבה ודבור שהן בחי' אותיות המגבילים זהו ענין ב' בחי' הירידות למצרים דקדושה ירידה אחר ירידה ממחשבה לדבור כמשי"ת).

(Et le rayonnement et l'influx qui proviennent du niveau de 'Hokhma (sagesse) constituent le niveau de Yaakov ; le fait qu'ils se revêtent dans la pensée puis dans la parole, qui sont le niveau des lettres qui leur imposent des limites, correspond aux deux descentes en « Égypte » de la sainteté, une descente après l'autre, de la pensée à la parole, comme nous l'expliquerons.)

והנה עצם ח"ע קודם התלבשותה בבחי' עלמין דהיינו קודם התלבשותה גם בעלמין סתימין נקי ישראל לי ראש כו'

Or, l'essence de la 'Hokhma supérieure, avant qu'elle ne se revête dans le niveau des mondes, c'est-à-dire avant qu'elle ne se revête même dans les mondes cachés, est appelée « Yisrael, li roch (une tête pour Moi) », etc.

(וכמו שבהראש מלובש הנשמה כמ"ש בתניא פנ"ג כך בחי' הארה משמו הגדול מלובש' בבחי' ישראל לי ראש היא בחי' ח"ע. כמאמר וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול וכמשי"ל).

(De même que l'âme se revêt dans la tête, comme il est écrit dans le Tanya, chapitre 53, ainsi un rayonnement issu de Son grand Nom se revêt dans le niveau de « Yisrael, li roch », qui est le niveau de la 'Hokhma supérieure ; comme le dit la formule : « Et Tu nous as rapprochés, notre Roi, de Ton grand Nom », ainsi qu'il a été expliqué plus haut.)

והמשכת ח"ע להתלבש תוך עלמין נקי יעקב יו"ד עקב שנמשך הארה מבחי' ח"ע הנקרא יו"ד להתלבש בבחי' עלמין שהן רק בחי' עקביי לגבי ח"ע עצמה.

Et l'influx de la 'Hokhma supérieure qui se revêt dans les mondes est appelé Yaakov, Youd akev (« youd, talon ») : un rayonnement est attiré du niveau de la 'Hokhma supérieure, appelée youd, afin de se revêtir dans le niveau des mondes, qui ne sont que des « talons » par rapport à la 'Hokhma supérieure elle-même.

וכמ"ש והארץ הדום רגלי שבחי' ארץ שהיא בחי' מלי' נקי הדום רגלי והוא בחי' אותיות הדבור.

Comme il est écrit: « La terre est mon marchepied » : le niveau de la « terre », qui est celui de Mal'-hout (souveraineté), est appelé « mon marchepied » ; il correspond aux lettres de la parole.

ועדי"ז ג"כ באותיות המחשבה כו' (ועמ"ש במ"א ע"פ הזוהר פ' קדושים ועבדי אשר בחרתי דא יעקב כו' מענין זה.

Il en va de même pour les lettres de la pensée, etc. (Voyez aussi ce qui est expliqué ailleurs à ce sujet, à propos du Zohar, dans la paracha Kedochim: « Mon serviteur que J'ai choisi »: c'est Yaakov, etc.

וז"ש מידי אביר יעקב משם רועה אבן ישראל שבח"י אבן הוא אותיות כנודע בס"י שתי אבנים בונות כו' והם מקבלים מבח"י יעקב) וזהו שנק' יעקב בריח התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה.

Et c'est ce qui est écrit: « Des mains du Puissant de Yaakov, de là vient le berger, la pierre d'Israël »: le niveau de la « pierre » correspond aux lettres, comme on le sait d'après le Sefer Yetsira: « Deux pierres construisent », etc. Elles reçoivent du niveau de Yaakov.) Voilà pourquoi Yaakov est appelé « la barre médiane, qui traverse d'un bout à l'autre ».

וזהו ענין ירידה הא' שבפ' ויגש ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו שהיא ירידה בבח"י מצר וגבול להתלבש בבח"י עלמין סתימין.

Voilà en quoi consiste la première descente, dans la paracha Vayigach: « Voici les noms des enfants d'Israël qui vinrent en Égypte, Yaakov et ses fils »; c'est une descente au niveau de la restriction et de la limite, pour être revêtu dans le niveau des mondes cachés.

ולכן נאמר כאן בני" יעקב שבח"י יעקב בשם בני" יכונה שהרי הוא מקבל מבח"י ח"ע שהוא בח"י ישראל (הנז' שם בפ' ויגש) לי ראש כנ"ל:

C'est pourquoi il est dit ici: « les enfants d'Israël... Yaakov »: le niveau de Yaakov est désigné par le nom « les enfants d'Israël », puisqu'il reçoit du niveau de la 'Hokhma supérieure, qui est le niveau de « Yisrael (mentionné là-bas dans la paracha Vayigach), li roch », comme expliqué plus haut.

24 והנה בגלות נאמר אותותינו לא ראינו. דהנה ענין אותות ומופתים הוא שינוי הטבע כמו ולקחת ממימי היאור כו'

Or, au sujet de l'exil, il est dit: « Nous n'avons pas vu nos signes. » Car les signes et les prodiges consistent en un changement de la nature, comme dans « Tu prendras de l'eau du fleuve », etc.,

והיו לדם ביבשת והוא ע"י הארת ח"ע בח"י שם הוי"ה (כנ"ל שבח"י שם הגדול מאיר בח"ע).

« et elle deviendra du sang sur la terre ferme ». Cela se produit par le rayonnement de la 'Hokhma supérieure, le niveau du Nom Havaya (comme expliqué plus haut: le niveau du grand Nom rayonne dans la 'Hokhma supérieure).

וז"ש פרעה לא ידעתי את הו"י כ"א בחי' שם אלקים בחינת הצמצום בדבר ה' שא"א לשנות סדרי בראשית.

Et c'est ce que dit Pharaon : « Je ne connais pas Havaya » : [il ne connaissait] que le niveau du Nom Elokim, le niveau du tsimtsoum (contraction) dans la « parole de D.ieu », où il est impossible de changer l'ordre de la Création.

אבל ע"י הארת ח"ע משתנים הצירופים כי התהוות המים הוא ממאמ' יקוו המים שנמשך בדבר ה' מע"מ. אבל הארת החכמה יכול לשנות הצירוף ממים לדם.

Mais, par le rayonnement de la 'Hokhma supérieure, les combinaisons [de lettres] changent. Car l'existence de l'eau procède de la parole « Que les eaux se rassemblent », qui est transmise dans la « parole de D.ieu », issue des Dix Paroles ; or, le rayonnement de la 'Hokhma peut changer la combinaison de l'eau en sang.

25 וכנראה בחוש שהשכל מנהיג ומשנה הדבור כרצונו. וזהו ג"כ ענין המטה שהיה מעץ החיים שנהפך לנחש ומנחש למטה

Comme on le constate manifestement, l'intellect dirige et modifie la parole à sa guise. C'est aussi ce qu'illustre le bâton, qui provenait de l'Arbre de Vie et se transforma en serpent, puis du serpent [redevint] un bâton.

שהוא ענין השינוי מהעלם לגלוי ומגלוי להעלם וכן מ"ש השב ידך אל חיקך כו' ויוציאה מחיקו והנה שבה כבשרו כו'.

C'est là le passage du caché au révélé et du révélé au caché. De même, il est écrit : « Remets ta main dans ton sein », etc., puis : « Il la retira de son sein, et voici qu'elle était redevenue comme sa chair », etc.

ולכן היו כל המופתים ע"י משה שהוא בחי' הארת החכמה כמ"ש כי מן המים משיתהו בחי' ח"ע.

C'est pourquoi tous les prodiges s'accomplirent par Moché, qui est le niveau du rayonnement de 'Hokhma (sagesse), comme il est écrit : « Car c'est des eaux que je l'ai tiré », ce qui renvoie au niveau de la 'Hokhma supérieure.

וז"ש אותותינו לא ראינו אותותינו דייקא כי ישראל עלו במחשבה. לפי שבגלות הוא בחי' הסתר והעלם עד שנראה העולם ליש ודבר בפ"ע. וכמ"ש אתה אל מסתתר:

Et c'est le sens de ce qui est écrit : « Nous n'avons pas vu nos signes » — « nos signes », précisément, car Israël s'éleva dans [la] pensée [de D.ieu]. En exil, il y a un état de dissimulation et de retrait, au point que le monde paraît être une existence (yech), une chose à part entière. Comme il est écrit : « Tu es un D.ieu qui Se dissimule. »

26 ובחי' ירידה הב' הוא מ"ש כאן ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב שבחי' ישראל לי ראש יורד בבחי' מצר וצמצום עם בחי' יעקב

Et la deuxième descente est celle dont il est dit ici : « Voici les noms des enfants d'Israël qui vinrent en Égypte avec Yaakov » : le niveau de « Israël, li roch » descend dans le niveau de l'étroitesse et de la contraction avec le niveau de Yaakov.

והוא ענין הירידה בבחי' עלמין דאתגליין ודבר ה' שהוא צמצום וירידה ב' ומבשרי אחזה שהקול היוצא מהבל הלב הוא קול פשוט ומתצמצם להיות נחלק בה' מוצאות הפה אחה"ע מהגרונ כו'

C'est la descente dans le niveau des mondes dévoilés et de « la parole de D.ieu », qui est une deuxième contraction et descente. Et « de ma chair, je vois » : la voix qui sort du souffle du cœur est une voix simple, puis elle se contracte pour se diviser selon les cinq points d'articulation de la bouche : alef, 'het, hé, ayin, depuis la gorge, etc.

וזהו ענין משה שהי' כבד פה וכבד לשון כי משה הוא בחי' הארת עצם החכמה א"א לבא לידי גילוי בדבור כ"א ע"י בחי' צמצום.

Tel est le sens du fait que Moché avait « la bouche lourde et la langue lourde » : Moché est le niveau du rayonnement de l'essence de 'Hokhma, [qui] ne peut se révéler dans la parole qu'au moyen du tsimtsoum (contraction).

27 וכמ"ש ואתה תהיה לו לאלקים דייקא. ועכ"ז עודנה קשורה ומיוחדת במקורו ושרשו בחי' ישראל לי ראש שמאיר ומתגלה גם בעולם הדבור כמ"ש לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל.

Comme il est écrit : « Et tu seras pour lui comme Elokim », précisément. Pourtant, même ainsi, elle reste liée et unie à sa source et à sa racine, au niveau de « Yisrael li roch », qui brille et se révèle également dans le monde de la parole, comme il est écrit : « Ton nom ne sera plus appelé Yaakov, mais Yisrael. »

(היינו בחינת חכמה המתלבשת במדות ומשם נמשך בדבור ולכן לא נק' יעקב בחי' בן לישראל זה) כמ"ש ואתם תלקטו לאחד אחד למהוי אחד באחד.

(C'est-à-dire le niveau de la 'Hokhma (sagesse) revêtue dans les attributs émotionnels (midot), et de là se prolongeant dans la parole ; c'est pourquoi Yaakov n'est pas appelé le fils de ce Yisrael.) Comme il est écrit : « Vous serez recueillis un à un », pour devenir « un avec l'Un ».

איש וביתו באו ראובן ושמעון בחי' ראייה ושמיעה שנמשך גם בעלמין דאתגליין מבחי' ישראל וכמ"ש ותקרא את שמו ראובן כי ראה כו'.

« Chaque homme et sa maison vinrent » : Reuven et Chimon, le niveau de la vue et de l'ouïe, qui se prolonge également dans les mondes dévoilés depuis le niveau de Yisrael, comme il est écrit : « Et elle appela son nom Reuven, car [D.ieu] a vu », etc.

28 ותקרא את שמו שמעון כי שמע הוי'. לוי עתה הפעם ילוה אישי אלי בחי' התקשרות ויחוד

«Et elle appela son nom Chimon, car D.ieu a entendu.» Lévi: «Cette fois, mon mari sera lié à moi»: le niveau de l'attachement et de l'union.

כי ראייה ושמיעה היא בחי' השגחה פרטית על כל דרכי בני"א ובוהן כליות ולב לפניך נגלו כל תעלומות

Car la vue et l'ouïe sont le niveau de la Providence particulière sur toutes les voies des hommes, et « Il sonde les reins et le cœur » ; « devant Toi, tous les secrets du cœur sont dévoilés ».

לב שלא כדעת הכופרים בהשגחה פרטית ויאמרו לא יראה יה ולא יבין אלקי יעקב מאחר שנמשך בסדר ההשתלשלות בדבר ה' ועלמין דאתגליין.

[Cela] s'oppose à l'opinion de ceux qui nient la Providence particulière : « Ils disent : "D.ieu ne verra pas, et le D.ieu de Yaakov ne comprendra pas" », puisqu'elle se déploie à travers l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), dans « la parole de D.ieu » et les mondes révélés.

אלא שעודני קשורו במקורן ושרשן (וזהו פי' ואלה שמות כו' שגם במצרים נמשך בחי' השמות עליונים איש וביתו דכר ונוקבא יחוד מ"ה וב"ן רק שאותותינו לא ראינו אך העלם זה הוא סבת הגלוי העצום אח"כ וכמ"ש בסמוך):

Au contraire, ils restent liés à leur source et à leur racine. (Tel est le sens de «Et voici les noms», etc.: même en Égypte, le niveau des Noms supérieurs se déploie, «chacun avec sa maison»: le masculin et le féminin, l'union de Mah et Ban; seulement, «nous n'avons pas vu nos signes». Mais cette dissimulation est la cause de l'immense révélation qui suivra, comme il sera expliqué sous peu.)

29 והנה להיות בחי' הגלוי א"א להיות אלא ע"י בחי' העלם תחלה בחינת יו"ד צמצום ואח"כ ה' התפשטות אורך ורוחב ככרייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא

Or, la révélation ne peut advenir qu'après un état préalable de dissimulation : le niveau du youd, contraction, puis celui du hé, expansion en longueur et en largeur, comme lors de la création du monde : « d'abord l'obscurité, puis la lumière ».

והוא ענין הגלות שבמצרים שהי' צ"ל גילוי מתן תורה הנגלות לנו ולבנינו כפ"פ דבר ה' היה די בגלות רד"ו שנה ולע"ל שיתגלה פנימית התורה

Tel est le sens de l'exil en Égypte : pour que se produise la révélation du Don de la Torah, « les choses révélées sont pour nous et pour nos enfants », « D.ieu parla face à face », les deux cent dix années d'exil suffirent. Mais, pour le Temps futur, lorsque sera révélée la dimension intérieure de la Torah (pnimiyout),

כי עין בעין יראו כו' ונגלה כבוד ה' כו' צריך כל אריכות החשך הזה ברישא חשוכא

car « ils verront œil à œil », etc., et « la gloire de D.ieu sera révélée », etc., toute la longue durée de cette obscurité est nécessaire : « d'abord l'obscurité ».

וכמ"ש וישכם אברהם בבקר שלהיות גלוי בחינת אברהם הוא בבקר אחר חשכת הלילה דוקא (כי הנה מ"ת היה גלוי שם הוי"ה וכמ"ש ושמי הוי"ה לא נודעתי להם רק במ"ת נאמר אנכי הוי"ה כו')

Comme il est écrit : « Avraham se leva de bon matin » : la révélation du niveau d'Avraham advient le matin, précisément après l'obscurité de la nuit. (Car le Don de la Torah fut la révélation du Nom Havaya, comme il est écrit : « Mais par Mon Nom Havaya, Je ne Me suis pas fait connaître à eux » ; ce n'est qu'au Don de la Torah qu'il est dit : « Je suis Havaya », etc.

אך לע"ל כתיב והיה הוי' לי לאלקים שיהיה גלוי ממקום עליון יותר עד דשם הוי' יהיה חשוב רק כאלקים כמ"ש במ"א וזהו עיקר ענין גלוי שמו הגדול וכנודע דב"ג מדה"ר נאמר הוי"ה הוי"ה ופסיק טעמא כו'.

Mais, au Temps futur, il est écrit : « Havaya sera pour moi Elokim » : une révélation provenant d'un lieu encore plus élevé aura lieu, au point que le Nom Havaya ne sera considéré que comme Elokim, comme cela est expliqué ailleurs. Tel est le sens essentiel de la révélation de Son grand Nom. Comme on le sait, dans les Treize Attributs de miséricorde, il est dit : « Havaya, Havaya », avec une pause entre les deux, etc.

כי שם הוי"ה הראשון הוא מה שלמעלה מהשתלשלות ומשם יהיה הגילוי כו' ע"כ מתעכב זמן רב והחשך גדול יותר כי יהיה אח"כ אור גדול יותר

Car le premier Nom Havaya désigne ce qui est au-dessus de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), et c'est de là que viendra la révélation, etc. C'est pourquoi elle tarde si longtemps et l'obscurité est plus grande, car la lumière qui viendra ensuite sera plus grande.

וזהו בית יעקב לכו ונלכה באור הוי"ה פי' באור המאיר בשם הוי"ה כמ"ש באד"ר (דק"ל) וזהו ענין שמע ישראל הוי"ה כו'

Tel est le sens de : « Maison de Yaakov, venez, marchons à la lumière de Havaya » — c'est-à-dire à la lumière qui brille dans le Nom Havaya, comme il est écrit dans l'Idra Rabba (folio 130). Tel est le sens de : « Écoute, Israël, Havaya », etc. :

ישראל דייקא. בשכמל"ו יעקב אמרו והוא ענין יחודא עילאה ויחודא תתאה למהוי אחד באחד כו' :

« Israël », précisément. « Que le Nom glorieux de Son royaume soit béni à jamais » : Yaakov le prononça. Tel est le sens de l'unité supérieure (yi'houda ila'a) et de l'unité inférieure (yi'houda tata'a), afin d'être « un avec l'Un », etc.

30 וביאור הענין דלכאורה אינו מובן דאם ירידת יעקב למצרים הוא ענין המשכת הארת ח"ע בעלמין סתימין ועלמין דאתגליין כנ"ל.

Explication du sujet : à première vue, on ne comprend pas : si la descente de Yaakov en Égypte consiste à faire descendre le rayonnement de la 'Hokhma supérieure (sagesse) dans les mondes cachés et les mondes révélés, comme expliqué plus haut,

א"כ תמוה איך נק' זה בשם גלות מצרים והלא כך צ"ל סדר השתלשלו' והתהוות העולמות כמ"ש כלם בחכמה עשית והיינו ע"י עשרה מאמרות כנ"ל.

comment peut-on alors appeler cela l'exil d'Égypte ? N'est-ce pas ainsi que doit se dérouler l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) et de leur formation, comme il est écrit: «Tu les as tous faits avec sagesse», c'est-à-dire par les Dix Paroles, comme expliqué plus haut ?

31 ואם כך הוא סדר הבריאה מה ענין זה לגלות ושעבוד. אך הענין כמ"ש במ"א ע"פ אני ישנה שהגלות נמשל לשינה כי ענין השינה היא שסותם עיניו ואינו רואה כלום.

Et si tel est l'ordre de la création, quel rapport cela a-t-il avec l'exil et la servitude ? Mais l'explication est celle qui est donnée ailleurs à propos de «Je dors» : l'exil est comparé au sommeil, car dormir signifie fermer les yeux et ne rien voir.

כך בגלות כתי' אותותנו לא ראינו פי' אותותנו הוא בחי' אותיות התורה והתפלה שהם בחי'

De même, il est écrit au sujet de l'exil : «Nous n'avons pas vu nos signes.» Cela signifie que «nos signes» désigne le niveau des lettres de la Torah et de la prière.

המשכות מסוכ"ע בממכ"ע אכן בגלות אין התגלות אור א"ס לעינינו רק האותיות הם מסותרים נעלמים אבל ולבי ער כי למעלה יש כל התגלות האורות.

Elles représentent le niveau des prolongements de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) dans la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin). Mais en exil, la Lumière infinie (Or Ein Sof) ne se révèle pas à nos yeux ; les lettres sont cachées et dissimulées. Pourtant, «mon cœur est éveillé», car, en haut, les lumières se révèlent pleinement.

משא"כ בזמן בהמ"ק הי' התגלות שכינה למטה ממש והי' יורד אש שלמעלה לאכול הקרבן כו'. אבל בגלות העלמין מסתירים.

Il n'en était pas ainsi à l'époque du Saint Temple : la Chekhina (la Présence divine) se révélait véritablement ici-bas, et un feu d'en haut descendait pour consumer le sacrifice, etc. Mais en exil, les mondes dissimulent.

32 וזהו הבאים מצרימה שמלובשים השמות בהעלמין מבחי הסתר והעלם כו' ולכן נק' שינה שהגלוי אינו לעינינו.

Et c'est là [le sens de] « ceux qui vinrent en Égypte » : les Noms sont revêtus dans les mondes, dans un état de dissimulation et de retrait, etc. C'est pourquoi cela est appelé sommeil, car la révélation n'est pas devant nos yeux.

רק למעלה ולכי ער ולכן בגלות ג"כ נראה עולם כמנהגו נוהג. אך באמת הוא עושה נפלאות גדולות לבדו שהוא לבדו מכיר בהן הגם שאין נראה לעינינו:

Mais là-haut, « mon cœur est éveillé ». C'est pourquoi, même en exil, il semble que « le monde suive son cours naturel ». Pourtant, en vérité, Il « accomplit seul de grandes merveilles » : Lui seul les reconnaît, bien qu'elles ne soient pas visibles à nos yeux.

33 ועי"ל דודאי אילו הי' הגלוי בהעלמין מבחי ח"ע לא היו העלמין מסתירין ומעלימין כ"כ לעינינו.

On peut également l'expliquer ainsi. Assurément, si la révélation dans les mondes provenait du niveau de la 'Hokhma supérieure (sagesse), les mondes ne la dissimuleraient ni ne la voileraient autant à nos yeux.

והראיה לזה בהתנוצצו' הגאולה ע"י מרבע"ה שהוא מבחי הארת ח"ע מיד נעשו אותות ומופתים לעין כל בשינוי הטבע כו' ומשום שהדבור בטל לגבי ח"ע מקורו וע"ד מאמר מי שאמר לשמן וידלוק כו'.

La preuve en est que, lorsque la rédemption commença à poindre par l'intermédiaire de Moché notre maître, que la paix soit sur lui, lequel relève du rayonnement de la 'Hokhma supérieure, des signes et des prodiges se produisirent aussitôt aux yeux de tous, avec des changements dans l'ordre naturel, etc. Cela tient au fait que la parole est annulée devant la 'Hokhma supérieure, sa source, comme dans l'adage : « Celui qui a dit à l'huile de brûler », etc.

אך היינו בגילוי הארת ח"ע ממש שזהו הנק' בחי ישראל משא"כ בגלות אז אין הגלוי בהעלמין מבחי הח"ע ממש שהוא מבחי הנק' ישראל לי ראש.

Mais cela se produit lorsque le rayonnement de la 'Hokhma supérieure elle-même se révèle ; c'est ce que l'on appelle le niveau de Yisrael. Il n'en va pas ainsi en exil : alors, la révélation dans les mondes ne provient pas de la 'Hokhma supérieure elle-même, du niveau appelé « Yisrael, li rosh ».

רק שנמשך בקיעת איזה הארה דרך מסך ולבוש ובחי' זו נקי יעקב ומבחי' זו מאיר בהעלמין להחיותם מאין ליש

Au contraire, un certain rayonnement perce et se transmet à travers un écran et un vêtement. Ce niveau est appelé Yaakov, et c'est de ce niveau que la lumière brille dans les mondes pour leur donner vie, de néant à quelque chose.

ולכן העלמין הן מסתירין ומעלימין על הארה זו ולא נודעה כי באה אל קרבנה ועל כן אותותנו לא ראינו לא ראינו דייקא שבאמת גם עכשיו הכל בהשגחה פרטי' כמו בזמן ההוא.

C'est pourquoi les mondes dissimulent et voilent ce rayonnement, et l'on n'a pas su qu'il était venu au milieu d'eux. C'est pourquoi « nous n'avons pas vu nos signes » : « nous n'avons pas vu » précisément, car, en vérité, aujourd'hui aussi, tout relève de la Providence particulière, comme à cette époque.

34 והכל כמו אותות ומופתים ההם רק שלא ראינו שאין ניכר שום שינוי. והוא ע"ד לעושה נפלאות גדולות לבדו שאין בעל הנס מכיר בניסו מפני שהעלמין מעלימין וזהו בחי' הגלות ממש.

Et tout est semblable à ces signes et à ces prodiges, sauf que « nous ne l'avons pas vu », car aucun changement n'est perceptible. Cela correspond à « À Celui qui fait seul de grands prodiges » : celui pour qui le miracle est accompli ne reconnaît pas son miracle, parce que les mondes occultent. Telle est précisément l'essence de l'exil.

והסיבה לזה הוא מפני שאין הגלוי בהעלמין רק מבחי' בני ישראל ובחי' יעקב ולא בחי' ישראל שהוא ח"ע ממש.

La raison en est que la révélation dans les mondes provient uniquement du niveau des « enfants d'Israël » et du niveau de Yaakov, et non du niveau de Yisrael, qui est la 'Hokhma supérieure (sage) elle-même.

35 והדוגמא לזה כמו עד"מ באיזו השכלה הנה מי שמשגי עומק המושכל לאמתתו יוכל להלבישה בכמה מיני אותיו אם באותיו' אלו או בדבורי' אחרים כפי שצריך לו כך יוכל לשנות הצירופי'.

On peut en donner une illustration par analogie avec n'importe quel concept intellectuel : celui qui saisit la profondeur de l'idée dans toute sa vérité peut l'exprimer au moyen de nombreuses sortes de lettres, soit avec ces lettres, soit avec d'autres mots, selon ses besoins ; il peut ainsi modifier les combinaisons.

משא"כ מי שאינו משיג לעומקה ממש אע"פ שמשיג ענינה לא יוכל לשנות הצירופים כלל רק יגידה בצירופי שקיבל.

Il n'en va pas de même de celui qui n'en saisit pas véritablement la profondeur : bien qu'il en comprenne le sujet, il ne peut nullement modifier les combinaisons, mais peut seulement l'exposer dans les combinaisons qu'il a reçues.

36 וכמו עד"מ היודע לשון המשנה אלו כשירות בבהמה כו' לא יוכל לומר בצירופי אחרים רק יחזיר הלשון כמו שהוא ממש בלי תוס' ומגרעת

Ainsi, à titre d'analogie, celui qui connaît la formulation de la Michna, «Ces animaux sont cachères», etc., ne peut la dire selon d'autres combinaisons ; il ne peut que répéter la formulation exactement telle qu'elle est, sans rien ajouter ni retrancher.

אבל מי שיודע פנימי ותוך המכוון יוכל לומר דיני המשנה בלשונות ודבורים אחרים כו' וזהו שאנו אומרים יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא.

Mais celui qui connaît le sens intérieur et le fond de ce qui est visé peut énoncer les lois de la Michna en d'autres expressions et avec d'autres mots, etc. C'est ce que nous disons : «Que Son grand Nom soit béni à jamais et pour toute l'éternité (le'alam oule'almei almaya).»

פ"י שהבקשה שיהי הגלוי בהעלמין מבחי' שמו הגדול ממש ועי"ז לא יסתירו העלמין כלל. ועמ"ש בפ' חקת ע"פ על כן יאמרו המושלים כו' ונחשב חשבוננו של עולם:

C'est-à-dire que la demande porte sur une révélation dans les mondes provenant du niveau de Son grand Nom lui-même, de sorte que les mondes ne fassent plus aucun écran. Voyez aussi ce qui est expliqué dans la paracha 'Houkat sur le verset «C'est pourquoi ceux qui parlent en paraboles diront», etc., [et] «calculons le compte du monde».

37 ושרש הדברים הוא כי הנה יש ישראל סבא וישראל זוטא. פ"י כי ישראל לי ראש הוא בחי' חכמה

La racine de tout cela est qu'il existe Yisrael Sava (Yisrael l'Ancien) et Yisrael Zouta (Yisrael le Petit). Cela signifie que « Yisrael, li roch » — « Yisrael, une tête pour Moi » — désigne le niveau de 'Hokhma (sagesse).

אך עצמיות ח"ע חכים ולא בחכמה ידיעה א"א להשיג כי הוא כמו שהוא ית' לבדו הוא גם אילו לא ברא העולמות. רק בחי' נה"י דאבא מאירים להיות מקור לעולמות ונעשים מוחין לז"א.

Mais l'essence même de la 'Hokhma suprême, « sage, mais non par une sagesse connaissable », ne peut être saisie, car elle est telle qu'Il est, béni soit-Il, en Lui-même, même s'Il n'avait pas créé les mondes. Seuls les niveaux de Netsa'h (victoire), Hod (splendeur) et Yessod (fondement) d'Abba rayonnent pour devenir une source pour les mondes et se transforment en intellect (mo'hin) de Zeir Anpin (les attributs émotionnels).

38 וענין נה"י הוא עד"מ כליות יועצות איך להשפיע. ע' באגה"ק ד"ה להבין משל ומליצה. ובחי' נה"י דאבא נק' ישראל סבא.

Et Netzach, Hod et Yessod sont, par analogie, les « reins qui conseillent » sur la manière de transmettre ; voir Iggeres HaKodesh, le passage qui commence par « Pour comprendre une parabole et une figure ». Le niveau de Netzach, Hod et Yessod d'Abba est appelé Israël Sava.

ופי' בני ישראל הבאים מצרימה היינו המשכות מבחי' חכמה הנ"ל שנק' יש"ס באותיות המחשבה ולכן יעקב שהוא מבחי' אחריים דאבא המתלבש בתבונה נק' בן לישראל זה שהוא יש"ס נה"י דאבא.

Le sens de « les enfants d'Israël qui vinrent en Égypte » est celui des émanations du niveau de 'Hokhma (sagesse) mentionné plus haut, appelé Israël Sava, dans les lettres de la pensée. C'est pourquoi Yaakov, qui relève de l'aspect postérieur (a'horaïm) d'Abba, lequel est revêtu dans Tevouna, est appelé le fils de cet Israël, à savoir Israël Sava, Netzach, Hod et Yessod d'Abba.

39 וז"ש בפי' ויגש ואלה שמות בני' כו' יעקב ובניו שיעקב עצמו בכלל בני ישראל יכונה משום דהתם מיירי בענין ההמשכה מבחי' יש"ס הנמשך באותיות המחשבה

Et c'est ce qui est dit dans la paracha de Vayigach : « Et voici les noms des enfants d'Israël », etc., « Yaakov et ses fils » : Yaakov lui-même est désigné comme faisant partie des « enfants d'Israël », car il est ici question de l'émanation qui descend du niveau de Yisrael Sava et se prolonge dans les lettres de la pensée.

ועי"כ לגבי בחי' יש"ס נקרא יעקב בני ישראל כו' והיא הירידה הראשונה דמצרימה היינו בבחי' אותיות המחשבה שנק' ג"כ מצרימה שהם בחי' אותיות וכלים המגבילים האור כו' והירידה הב' הוא באותיות הדבור.

Par conséquent, par rapport au niveau de Yisrael Sava, Yaakov est appelé «les enfants d'Israël», etc. C'est la première descente «en Égypte», c'est-à-dire au niveau des lettres de la pensée, elles aussi appelées «en Égypte», puisqu'elles sont des lettres et des réceptacles qui limitent la lumière, etc. La deuxième descente a lieu dans les lettres de la parole.

40 והוא מ"ש כפ' שמות פעם ב' ואלה שמות בני' הבאים מצרימה והדבור מקבל מבחי' ישראל זוטא.

Et c'est ce qui est dit une seconde fois dans la paracha de Chemot: «Et voici les noms des enfants d'Israël qui vinrent en Égypte»; la parole reçoit du niveau de Yisrael Zouta.

כי הנח ישראל זוטא היינו בחי' ז"א כי הגם שז"א היינו ו"ק דאצי' חג"ת נה"י.

Car Yisrael Zouta désigne le niveau de Zeir Anpin (les attributs émotionnels). En effet, bien que Zeir Anpin soit les six extrémités (vav ketzavot) d'Atsilout: 'Hessed (bonté), Guevoura (retenue), Tiferet (beauté), Netsa'h (victoire), Hod (splendeur) et Yessod (fondement),

אך כשהמוחין דא"א נתלבשו בו נק' ישראל לי ראש כי יש הפרש גדול בין כשהמוחין מאירים במדות או כשהם רק מדות לבד.

lorsque l'intellect (mo'hin) d'Abba et Imma est revêtu en lui, il est appelé «Yisrael, li roch». Car il existe une grande différence entre le cas où les mo'hin illuminent les attributs (midot) et celui où ils ne sont que des attributs.

עד"מ למטה התינוק נוח לכעוס משא"כ מי שמדותיו בהשכל קשה לכעוס. ולכך אומרים אב הרחמן שבחי' חכמה מקור הרחמים

À titre d'analogie, ici-bas: un enfant se met facilement en colère, tandis que celui dont les attributs sont soumis à l'intellect tarde à se mettre en colère. C'est pourquoi nous disons «Père miséricordieux» (Av HaRachaman), car le niveau de 'Hokhma (sagesse) est la source de la compassion

(ועמש"ל ע"פ השמים כסאי בפירוש צדקה תרומ' כו' וזהו מי כעמך ישראל גוי אחד כו') ולכן כשהמוחין מאירי' בז"א נק' ישראל

(Et voyez ce qui a été expliqué plus haut à propos de «Les cieux sont Mon trône», dans l'explication de «la tsedaka élève», etc.; tel est le sens de «Qui est comme Ton peuple Israël, une nation unique», etc.) Ainsi, lorsque les mo'hin illuminent Zeir Anpin, celui-ci est appelé Yisrael.

אך מ"מ ישראל זוטא כי הוא רק המשכ' מוחין במדו'. משא"כ ישראל סבא זהו נה"י דאבא עצמו עד"מ השכל עצמו.

Cependant, il s'agit malgré tout de Yisrael Zouta, car ce n'est qu'un prolongement des mo'hin dans les attributs. Yisrael Sava, en revanche, désigne Netzach, Hod et Yessod d'Abba eux-mêmes ; à titre d'analogie, l'intellect lui-même.

והנה מבחי' ישראל זוטא שהוא ז"א נמשך בבחי' אותיות הדבור כמשל הדבור שמקבל מהבל הלב שבו משכן המדות.

Or, du niveau de Yisrael Zouta, qui est Zeir Anpin, [la lumière] se prolonge dans le niveau des lettres de la parole, comme dans l'analogie de la parole, qui reçoit du souffle du cœur, où résident les attributs.

41 וזהו ענין ואלה שמות בני הנאמר בפ' שמות דקאי על ירידה הב' שהיא המשכת ז"א באותיות הדבור וע"כ בחי' יעקב לא נק'

Et telle est la signification de «Et voici les noms des enfants d'Israël», énoncé dans la paracha Chemot, qui se rapporte à la seconde descente, celle de l'extension de Zeir Anpin (les attributs émotionnels) dans les lettres de la parole. C'est pourquoi le niveau de Yaakov n'est pas appelé

בני ישראל כי יעקב שהוא בחי' אחוריים דאבא אינו בן לישראל זוטא אלא אח עד"מ.

«les enfants d'Israël», car Yaakov, qui est le niveau du revers d'Abba, n'est pas un fils d'Israël Zouta, mais plutôt, par analogie, un frère.

וז"ש בניי הבאים מצרימה את יעקב שהדבור מקבל מבחי' בני ישראל זוטא וגם מבחי' יעקב כו':

Et c'est ce qui est dit : «les enfants d'Israël qui vinrent en Égypte avec Yaakov» : la parole reçoit du niveau des enfants d'Israël Zouta, ainsi que du niveau de Yaakov, etc.



LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/torah-ohr/shemos/1/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak